

Пролог

Влада Матері

Мене тягнуло до цього місця з тієї ж миті, відколи я почула про нього. Я знала: саме лише перебування тут дасть мені новий спосіб бачити світ і жити в ньому. Я приїхала до містечка зі своєю родиною та друзями, у яких ми гостювали, Роном і Бет, однак до цього особливого місця я дійшла сама, випередивши всіх на кілометр. Я знала, що маю прийти туди сама. Мені потрібно було дістатися цього місця в тиші — аби побачити його вперше в усій пишноті наодинці.

Повітря було звичним для Південної Індії в січні — п'янке від аромату спецій, жасмину та плюмерії. Обабіч стежки, якою я йшла, росли гарні тропічні дерева й квіти. Дорогою я бачила рослини, які знала й любила, рослини, які знала й не любила, і ще такі, які зовсім не знала.

«Я ніколи не знатиму всіх рослин», — нарікала я подумки.

Попри всю красу навколишньої природи і запашне індійське повітря, я відчула, як мене бере нетерплячка. Я просто хотіла вже опинитися там. Знала, що наприкінці шляху на мене чекає грандіозний подарунок, і хоча жодного уявлення не мала, що це буде таке, я розуміла: цей дарунок — виключно для мене.

Але де ж він? Чому він так довго не з'являється? Я напружилася і почала дратуватись, як мала дитина в ніч перед Різдом. А потім на якусь мить спинилася «поспостерігати» за собою

(що я роблю частенько) – і розсміялася. Он я яка: настільки сильно очікувала подарунка в кінці шляху, що відчувала розчарування, бо йшла-йшла, а подарунка й не видно. І тут я вловила мерехтіння крізь живопліт і, зрозумівши, як близько насправді я була, схилила голову. Тепер я відчувала сором. Я не почувалася готовою. Можливо, я розчаруюся. Можливо, я помилялася, і для мене тут взагалі нічого немає.

Аж тоді між деревами я побачила споруду цілком – у всій її золотій пишноті. Мое серце закалатало, зате дихання сповільнилося. Більше жодного роздратування – я була спокійна і готова.

Матримандир.

Матримандир (Храм Матері) – культова споруда в Південній Індії, що не належить до жодної релігії.

Це величезний геодезичний купол, що складається із золотих дисків, кожен з яких покритий золотою мозаїкою з невеличких плиточок. Золотий купол оточують дванадцять кімнат для медитації у формі пелюсток.

Під центральним куполом – Внутрішня Зала для медитацій, у якій стоїть найбільша у світі куля з оптично досконалого кришталю. Ця неземна споруда, що символізує народження нової свідомості, стала втіленням ідеї Матері, яку звали Мірра Альфасса. Ця жінка народилася в єврейській єгипетсько-турецькій родині в Парижі 1878 року. У дорослому віці вона перебралася до Індії, де її наставником став духовний вчитель Шрі Ауробіндо. Він бачив у ній рівну собі в духовному плані, тому назвав її Матір'ю і передав їй усі справи свого квітучого ашраму*. Пізніше Мати заснувала утопічне поселення Ауровіль у Пудучеррі (колишня назва – Пондічеррі), де й стоїть Матримандир.

* Ашрам – обитель мудреців і відлюдників у Давній Індії, розташована у горах або в лісі – Тут і далі посторінкові примітки редакції.

Матримандир – приголомшливе видовище. Цілком дозволяю вам просто зараз відкласти книжку й загулити – це варто побачити.

Іноді ви знаєте, що ось-ось отримаєте в дарунок осяяння, певне усвідомлення, що сповістить про наступний етап вашого життя. У той день я знала, що незабаром так і станеться. Не знала тільки, яке саме послання в мене попереду, утім, очікування переповнювали мене.

Коли я дісталася до оглядового майданчика, там уже було десь двадцять інших відвідувачів. А мені хотілося побути наодинці. Я помітила окреме місце, витесане з кам'яної брили, віддалене від інших, на ньому немов було написано моє ім'я. Я повільно попрямувала туди; тепер можна було не поспішати. Присіла на кам'яне сидіння, не дивлячись на золотий купол. Я хотіла підготуватися, тому заплющила очі, кілька разів глибоко вдихнула й поринула в коротку медитацію. Глибоко вдихаючи і видихаючи, я промовила до себе: «Хай я буду відкритою до всього, що може явитися мені. Нехай це буде важливо».

А потім повільно розплющила очі.

Поглянувши на цю неймовірну золоту споруду, оточену зеленими пагорбами, я відчула радість, умиротворення та перспективи.

Ця радість, що охопила мене, виникла через красу, умиротворення я відчула для себе, а перспективу – для всіх жінок.

Ідея Матримандира прийшла до Матері через видіння. Вона побачила її у своїх медитаціях, а не «спроєтувала» споруду. Матримандир мав стати символом вселенської Матері. Будівництво тривало тридцять сім років, Матері було дев'яносто три, коли заклали перший камінь. Матримандир стоїть

на чотирьох колонах, кожна має своє значення. До мене найбільше промовляє значення Північної колони: «Її пишна сила та нестримна пристрасть, її войовничий настрій, її непереборна воля, її запальна прудкість і могутність, що вражають світ».

Мати була лідеркою і жила з повнотою влади. Вона використовувала свої дари бачення, спілкування та надії. І в такий спосіб вона передала мені та кожній жінці запрошення робити те саме – народжувати наші бачення, проговорювати їх таким чином, щоб надихати інших наповнюватися своєю владою. Вона дала життя новій свідомості, новому способу відчувати себе і проявлятися у світі. І мій намір полягає в тому, щоб ця книжка зробила для вас те саме – щоб вона запалила у вас бажання по-новому відчувати себе і проявлятися у світі.

Мати втілила своє бачення – Матримандир – у життя. Коли я споглядала його з того кам'яного сидіння, то отримала все необхідне, щоб утілити своє бачення. Ця книжка, власне, і є моїм баченням. Пізніше, коли ми повернулися до друзів додому, я, схопивши свій записник і ручку, застрибнула в ліжку і почала писати.

Ця книжка – про владу. Ця книжка про те, чому ми її віддаємо. А також про те, чому нам потрібно опанувати її і як розпалити іскру цієї влади в інших.

Вступ Про владу

«Найчастіше люди відмовляються від своєї влади тоді, коли думають, що не мають її».

– Еліс Вокер

Сьогодні жінки мають значно більше можливостей, ніж мали їхні матері й бабусі. А проте досі соціальні структури можуть ставити під сумнів наші здібності й владу, тому нам потрібно орієнтуватися в них, щоб претендувати на деякі з цих можливостей і користуватися ними. Для багатьох жінок «влада» – поняття абстрактне. Багатьох із нас вона лякала, та й досі лякає. У цій книжці, як ви побачите, я не вживала понять «м'якої влади» чи «персональної влади». Це навмисно. Влада є влада. Нам не треба «фемінізувати» її, щоби зробити приємнішою, а варто переосмислити. Я прагну, щоб ми наново ознайомилися із цим словом – але в позитивному сенсі.

Незліченну кількість жінок виховували так, як і мене – змушуючи повірити, що влада належить іншим, що вона руйнівна, а тому жінки не були зацікавлені в тому, щоб самостійно досліджувати владу чи набувати її. Мої стосунки з владою можна назвати переважно *безвладністю*.

З мого досвіду влада була білою – чи то білий чоловік у костюмі, чи то біла жінка, білява і струнка. Університетська освіта

також означала владу: якщо у вас був диплом, то ви мали більшу владу, ніж ті, хто його не мали. Можливість отримати вищу освіту була пов'язана з привілеєм, що був пов'язаний з білими людьми, які своєю чергою були пов'язані з владою.

Мені, темношкірій дівчинці із зайвою вагою, після школи вища освіта не світила. Тоді мені здавалося, що влада була поняттям, яке я для себе не бачила. З плином часу мені довелося вивчити й визначити владу по-своєму.

Джулі Даймонд – жінка, чиєю роботою я захоплююся в контексті теми влади – тренерка з лідерства, яка понад тридцять років працює в царині людських та організаційних змін. Також вона авторка книжки «Влада. Посібник користувача»*, у якій пише: «Влада – не хороша і не погана. Це енергія, людське прагнення формувати світ, впливати на інших і на ситуацію. Влада нам потрібна. Владу буває важко опанувати, але вона життєво необхідна. Вона генерує і творить».

Мені подобається, як Джулі пояснює владу. Її визначення набагато ширше за те, яке мені траплялося раніше або в яке мене змушували вірити. Додайте до цього статтю з Оксфордського словника англійської мови: «Влада – здатність чи спроможність робити щось або діяти певним чином», – і ми отримуємо щось позитивне, із чим можна працювати. Ми всі маємо здатність робити щось чи діяти певним чином. Отже, влада існує для всіх нас, а не лише для обраних.

У своїй книжці «Талант просити»** я розповідаю історії багатьох жінок, яким було складно просити про те, що їм потрібно і чого вони хочуть. Зокрема, їм складно через переконання, що просити – це ніби порушувати спокій, ніби більше

* *Power: A User's Guide* (англ.).

** *The Gift of Asking* (англ.).

не вважатися «хорошою дівчинкою». Бути «хорошою», тобто не просити більшого, догоджати іншим, робити те, що нам кажуть, і виглядати «хорошою» – це шлях до того, щоб жінки вважали себе та одна одну безвладними.

Я працювала тренеркою для сотень жінок індивідуально і для тисяч жінок – на групових зустрічах. Це були жінки на посадах генеральних директорок, жінки, які керують власними компаніями, підприємці, менеджерки, жінки, які працюють на землі, професійні спортсменки, тренерки з йоги, активістки, соціальні працівниці та фахівчині з коучингу – найрізноманітніші жінки з різних галузей. Рідко коли вони звертаються до мене із запитом зрозуміти свою владу, але в процесі коучингу більшість із них розкривала свої стосунки з владою так само, як і з умінням просити. Вони аналізували випадки, коли користувалися своєю владою, коли в них забирали владу, коли вони самі її віддавали, як приходили до своєї влади і як життя змінилося, коли вони здобули та приборкали владу.

Я пишу цю книжку на тому етапі свого життя, коли більше не вдаватиму, що не маю жодної влади. І я точно більше не зацікавлена бути «хорошою дівчинкою». Я прагну, щоб до кінця цієї книжки ви відійшли від своєї версії «хорошої дівчинки» і зробили крок до того, щоби стати повністю самовираженою жінкою.

Влада, створена системою, що ґрунтується на статі, привілеях і «дарованому» статусі, змушує нас вірити, ніби вона належить лише обраним. І тяглість цієї системи залежить від того, що обрані запрошують у своє коло влади лише тих, хто схожі на них і мають таке ж виховання, як і вони – а інших виключають. Якщо ви читаете цю книжку, то, безперечно, належите до «інших» і знаєте, як працює ця система. Знаєте, як вона впливає

на нас щодня: світ, у якому ми живемо, влаштовано так, щоб ми почувалися маленькими. Протягом багатьох років я чула: «Система зламана». Але це погляд на речі крізь рожеві окуляри, бо складається враження, що колись, у «давні часи», існувала система, яка служила всім однаково, і чомусь прийшов такий день чи навіть період часу, коли ця система зламалася. Проте саме час зняти рожеві окуляри й поглянути правді в очі: система була так і задумана, нічого не зламалося. Систему створено для чоловіків, для білих людей. І трагедія в тому, що в цій системі ми самі часто відчуваємося надломленими.

Незалежно від того, хто читає це – жінка, кольорова жінка, квір-жінка, небінарна людина чи жінка з інвалідністю, – ви самі знаєте, що я маю на увазі. Ми всі знаємо, як воно, коли нам кажуть, що ми надломлені. Ми засвоюємо ці міфи – і так стаємо поплічницями системи і самі тримаємося за те місце, на яке нам вказують.

Як і багато жінок, я навчилася жити й керувати «вибачливо». Дозвольте пояснити, що маю на увазі.

- Я навчилася применшувати свою значущість, не висловлювати власної думки через страх не сподобатись, адже нас змушували повірити, що подобатися іншим – це наша найважливіша цінність.
- Я навчилася вдавати, що в мене немає потреб і бажань, бо не хотіла, щоб мені казали, ніби мені завжди щось треба чи що зі мною важко.
- Я навчилася бути «хорошою дівчинкою» – робити тільки те, що від мене очікують, і не виходити за рамки.
- Я навчилася перепрошувати, коли вступала в розмову, применшуючи силу своїх слів усмішкою чи хихикан-

ням (щоб «пом'якшити те, що кажу»), чи стишуючи голос, чи починаючи розмову словами типу: «Перепрошую, що кажу це, але...».

- Я навчилася відмовлятися від своїх лідерських здібностей, бо моя голова була забита думками про ймовірний осуд і невдачі.
- Я навчилася жити «вибачливо» як темношкіра жінка, яка веде свої справи переважно в середовищі білих людей.

Це була моя версія вибачливого життя та керування. А яка ваша?

І навпаки: як це – жити і керувати без постійних вибачень?

- Це означає, що ми займаємо простір, не перепрошуючи за це.
- Це означає, що ми проговорюємо свої потреби, бо гідні того, щоб наші потреби було задоволено.
- Це означає, що ми діємо у світі, виражаючись повною мірою і торуючи власні особливі шляхи.
- Це означає, що ми володіємо власними думками і озвучуємо їх уголос без знецінення чи вибачення.
- Це означає, якщо ми хочемо стати лідерками, то можемо перебрати лідерство, знаючи, що осуд і поразки – частина цього шляху.
- Це означає, якщо ми покликані бути лідерками, то не вважаємо, що недостатньо для цього придатні. Ми розуміємо, що вчитимемося на ходу.
- Це означає, що ми пишаємося своєю расовою ідентичністю і національністю та підтримуємо інших, щоб вони робили так само.